KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 19.1.2005
COM(2005) 6 końcowy

2005/0003 (CNS)

Wniosek dotyczący

DECYZJI RAMOWEJ RADY

w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej

(przedstawiona przez Komisję)

UZASADNIENIE

W ostatnim dziesięcioleciu zorganizowane grupy przestępcze utworzyły międzynarodowe siatki działające na szeroką skalę czerpiąc ogromne zyski. A ogromne fortuny zbijano na nielegalnym handlu narkotykami, handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, nielegalnym handlu bronią i amunicją, podrabianiu towarów i piractwu oraz zasadniczo na nadużyciach na skalę międzynarodową[1]. Pranie brudnych pieniędzy obejmuje ogromne kwoty pieniędzy pochodzące z takiej działalności przestępczej, które następnie są ponownie wprowadzane do obrotu finansowego. W ten sposób dynamicznie rozwija się przestępczość zorganizowana.

Unia Europejska znalazła się na czele zaangażowanych w zwalczanie przestępczości zorganizowanej od czasu podpisania Traktatu z Amsterdamu oraz szczytu Rady Europejskiej w Amsterdamie, która przyjęła w dniach 16 – 17 czerwca 1997 r. pierwszy Plan działania na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej.

W roku 1998 Rada przyjęła wspólne działanie w sprawie udziału w organizacji przestępczej[2]. W chwili obecnej natomiast niezbędne jest, aby Unia dysponowała bardziej wiążącym i ambitnym tekstem w celu realizowania zbliżenia przepisów prawa karnego Państw Cz łonkowskich i udoskonalenia współpracy, by skuteczniej zwalczać przestępczość zorganizowaną, między innymi przez harmonizację minimalnych progów sankcji karnych.

Już w grudniu 1998 r. na posiedzeniu w Wiedniu Rada Europejska, uwzględniając nowe mo żliwości wynikające z Traktatu z Amsterdamu, złożyła wniosek o wzmocnienie działań prowadzonych przez Unię Europejską przeciwko przestępczości zorganizowanej.

Zgodnie z pkt 6 Konkluzji Rady Europejskiej z Tampere z 15 i 16 października 1999 r., „obywatele mają prawo oczekiwać od Unii, by reagowała na zagrożenie, jakie stanowi przest ępczość międzynarodowa wobec przysługujących im wolności i praw. Aby przeciwdziałać takiemu zagrożeniu, niezbędne jest podejmowanie w całej Unii wspólnych działań w zakresie zapobiegania oraz zwalczania przestępczości i organizacji przestępczych...". W punkcie 40 ponadto wspomniano, że „Rada Europejska z całą stanowczością zdecydowała o wzmocnieniu zwalczania niebezpiecznych form zorganizowanej przestępczości międzynarodowej…".

Ponadto strategia Unii Europejskiej na nowe tysiąclecie w kwestii zapobiegania i kontroli przestępczości zorganizowanej (2000/C 124/01) wskazuje, że poziom przestępczości zorganizowanej z natury rozwija się dynamicznie. Przestępczość zorganizowana nie jest ograniczona sztywnymi strukturami, potrafi doskonale stwarzać pozory legalnie prowadzonego przedsiębiorstwa lub działalności gospodarczej, a także niezwykle elastycznie dostosowywać się do zmian sił i sytuacji na rynku. Granice międzypaństwowe na ogół nie powstrzymują zorganizowanych grup przestępczych, które często utrzymują kontakty partnerskie, zarówno na terytorium Unii, jak i poza jej granicami, czy to z konkretnymi

[1] Jednak zważywszy, że Państwa Członkowskie nie publikują regularnie danych statystycznych na podstawie wspólnej definicji, trudno jest dokładnie oszacować skalę zjawiska przestępczości zorganizowanej.

[2] Dz.U. L 351 z 29.12.1998 r., str. 1. Tekst ten przedstawia definicję organizacji przestępczej jako „zorganizowaną grupę powołaną na pewien okres, składającą się z więcej niż dwóch osób działających wspólnie w celu popełnienia przestępstw podlegających karze pozbawienia lub ograniczenia wolności do wysokości przynajmniej czterech lat lub karze surowszej, w zależności od tego czy przestępstwa takie są celem samym w sobie czy środkiem do uzyskania korzyści majątkowych oraz, gdzie sytuacja tego wymaga, od wpływu na działalność władz publicznych.".

osobami, czy z całymi siatkami, w celu popełnienia jednego lub wielu przestępstw. Grupy te wydają się być coraz bardziej aktywne na rynkach, legalnych czy też nielegalnych; korzystają one z usług specjalistów biznesowych niebędących przestępcami, a także z legalnych struktur handlowych w celu prowadzenia działalności przestępczej. Wykorzystują one ponadto swobod ę przepływu kapitału, towarów, osób i usług w obrębie Unii Europejskiej. Rosnące wyrafinowanie wielu organizacji przestępczych pozwala im, przy wykorzystywaniu nieprawid łowości w różnych systemach, ciągnąć korzyści z luk prawnych i różnic w systemach prawnych Państw Członkowskich. Mimo że zagrożenie, jakie stanowią organizacje przest ępcze spoza terytorium Unii Europejskiej, zdaje się wzrastać, to jednak poważniejsze zagro żenie stanowią grupy pochodzące z Europy i działające na całym kontynencie, składające się w głównej mierze z obywateli i rezydentów Unii Europejskiej. Grupy te umacniają swoje mi ędzynarodowe kontakty przestępcze oraz wkraczają w strukturę społeczną i gospodarczą spo łeczeństwa europejskiego na przykład poprzez pranie brudnych pieniędzy, handel narkotykami i przestępczość gospodarczą. Wydają się one posiadać umiejętność łatwego i skutecznego dzia łania, tak na scenie europejskiej jak i w innych częściach świata, zaspokajając nielegalny popyt za pomocą nabywania i dostarczania towarów i usług, począwszy od narkotyków aż po uzbrojenie, poprzez kradzione samochody i pranie brudnych pieniędzy. Ich połączone wysiłki, mające na celu wywieranie wpływu oraz utrudnianie stosowania przepisów prawnych i dzia łania systemu prawnego, ukazują skalę i profesjonalizm działania takich organizacji przest ępczych. Przedstawiona sytuacja wymaga zdecydowanej i skoordynowanej reakcji wszystkich Państw Członkowskich.

Wreszcie, w swoim komunikacie z dnia 29 marca 2004 r. w sprawie niektórych działań, jakie należy podjąć w dziedzinie zwalczania terroryzmu i innych niebezpiecznych form przestępczo ści[3], Komisja uznała, że środki do zwalczania przestępczości zorganizowanej w Unii Europejskiej powinny zostać wzmocnione. Komisja poinformowała, że sporządzi decyzję ramową, której celem będzie zastąpienie wspólnego działania 1998/733/WSiSW oraz że tekst ten powinien w szczególności:

– dokonać rzeczywistego zbliżenia definicji przestępstw i kar dotyczących osób fizycznych i prawnych,

– określić „kierowanie organizacją przestępczą” jako szczególne przestępstwo,

– zdefiniować, w razie potrzeby, szczególne okoliczności obciążające (popełnienie przest ępstwa w powiązaniu z organizacją przestępczą) i łagodzące (zmniejszenie wymiaru kary dla „skruszonych”),

– zawierać przepisy mające na celu ułatwienie współpracy między władzami sądowymi oraz koordynacji ich działań.

To „przetworzenie” wspólnego działania dotyczącego udziału w organizacji przestępczej na decyzję ramową umożliwi więc dokonanie pewnych porównań, niezbędnych przy zwalczaniu grup przestępczych, tak w odniesieniu do organizacji terrorystycznych jak i przestępczości zorganizowanej.

Nowy tekst uwzględnia ponadto warunki, które zmieniły się od 1998 r.:

– Traktat z Amsterdamu, zawarty po Traktacie z Maastricht, wprowadził nowe instrumenty,

[3] COM(2004) 221.

skuteczniejsze niż „wspólne działanie”; decyzja ramowa stanowi właściwy instrument, który umożliwi zbliżenie przepisów prawa karnego w Unii Europejskiej w tej dziedzinie.

– Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (zwana Konwencją z Palermo[4]) stanowi obecnie międzynarodowe ramy, szczegółowo określające przestępstwo związane z udziałem w zorganizowanej grupie przestępczej. Konwencja ta została zatwierdzona przez Wspólnotę Europejską dnia 21 maja 2004 r.

– Decyzja ramowa 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu[5] stanowi element odniesienia, który powinien zostać uwzględniony. Tekst ten zawiera w szczególności definicję „grupy terrorystycznej”, wzorującą się na definicji „organizacji przestępczej”, zawartej we wspólnym działaniu 1998/733/WSiSW, ale stanowi instrument zdecydowanie bardziej kompletny[6].

Artykuł 1 (definicje)

Akapit pierwszy art. 1 przejmuje częściowo definicję „organizacji przestępczej” znajdującą się w ust. 1 art. 1 wspólnego działania 98/733/WSiSW.

Pojęcie to oznacza zorganizowaną grupę powołaną na pewien okres, składającą się z więcej ni ż dwóch osób działających wspólnie w celu popełnienia przestępstw podlegających karze pozbawienia lub ograniczenia wolności do wysokości przynajmniej czterech lat lub karze surowszej.

Zgodnie z określeniem sprecyzowanym w Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko mi ędzynarodowej przestępczości zorganizowanej, celem organizacji przestępczej jest uzyskanie korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej. Koncepcja, zgodnie z którą przestępstwo

---

4 Konwencja Narodów przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęta uchwałą A/RES/55/25 z dnia 15 listopada 2000 r. z okazji 55. sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych. Z uwagi na to, że 40. instrument ratyfikacyjny tej Konwencji został złożony w Sekretariacie Generalnym Narodów Zjednoczonych dnia 1 lipca 2003 r., Konwencja ta weszła w życie z dniem 29 września 2003 r.

5 Dz.U. L 164 z 22.6.2002 r., str. 3-7.

6 Decyzja ramowa 2002/475/WSiSW uznaje za karalne kierowanie grupą terrorystyczną oraz różne formy uczestnictwa w działalności grupy terrorystycznej (dostarczanie informacji lub zasobów materialnych, czy też o jakakolwiek forma finansowania działalności grupy terrorystycznej), przewiduje ona podżeganie,, pomocnictwo, współsprawstwo oraz, w większości przypadków, usi łowanie popełnienia wymienionych przestępstw. W kwestii kar decyzja ramowa wprowadza zasadę „okoliczności obciążającej” zakładając, że „przestępstwa terrorystyczne” i niektóre przestępstwa zwi ązane z terroryzmem powinny podlegać surowszym karom pozbawienia wolności niż te przewidywane prawem krajowym, gdy popełniane są poza kontekstem terrorystycznym; Decyzja ramowa ustala próg kar pozbawienia wolności w wymiarze maksymalnym nie mniej niż piętnaście lat za kierowanie grupą terrorystyczną oraz nie mniej niż 8 lat za uczestnictwo w grupie terrorystycznej, określa kary, którym mogą podlegać osoby prawne (w szczególności kary pozbawienia prawa do świadczeń lub pomocy publicznej, pozbawienia uprawnień do prowadzenia działalności gospodarczej, nadzór sądowy, likwidacja i zamknięcie przedsiębiorstwa), przewiduje system dla „skruszonych przestępców” włączaj ąc okoliczności szczególne, umożliwiające Państwom Członkowskim zmniejszenie kar więzienia, gdy terrorysta zrezygnuje z prowadzenia działalności lub gdy przekaże pewne informacje władzom administracyjnym lub sądowym. Wreszcie, tekst ten ustala zasady dotyczące jurysdykcji oraz przewiduje przepisy mające na celu ułatwienie koordynacji między Państwami Członkowskimi i centralizację postępowania karnego.

udziału w zorganizowanej grupie przestępczej zakłada, że celem jest popełnienie „poważnego przestępstwa", zostaje zachowana. Zachowanym kryterium, tak jak w przypadku wspólnego działania, jest kryterium przestępstwa podlegającego karze pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż cztery lata lub surowszej karze.

Metoda ta uznawana jest za właściwszą od metody, która doprowadziłaby do sporządzenia wykazu właściwych przestępstw. Próg czterech lat więzienia odpowiada również progowi przyjętemu przez Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przest ępczości zorganizowanej. Również cel organizacji, polegający na uzyskaniu korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej, odpowiada kryteriom przyjętym przez Konwencję Narodów Zjednoczonych.

Zgodnie z art. 2 lit. b) tej Konwencji, „określenie „poważne przestępstwo" oznacza czyn stanowiący przestępstwo podlegające karze pozbawienia wolności o wymiarze nie mniejszym niż cztery lata lub surowszej karze".

Ponadto przejęcie art. 1 akapit drugi wspólnego działania, w którym mowa o przestępstwach należących do kompetencji Europolu, nie okazało się przydatne na potrzeby niniejszej decyzji ramowej, gdyż próg kary więzienia stosowany jest również w odniesieniu do tych przestępstw. Zachowanie tego progu wydaje się niezbędne. Opuszczenie tego warunku w celu uwzgl ędnienia wszystkich przestępstw, o których mowa w Konwencji o Europolu, poszerzyłoby w istotny sposób pojęcie organizacji przestępczej, co mogłoby zmniejszyć znaczenie tego projektu. Pojęcie organizacji przestępczej powinno bowiem pozostać związane z pojęciem poważnego przestępstwa. Jest to całkowicie zgodne z Konwencją Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Jednak tekst przejmuje definicję grupy zorganizowanej, zawartą w art. 2 decyzji ramowej 2002/475/WSiSW. Określenie „grupa zorganizowana" oznacza grupę, która nie jest przypadkowo sformowana w celu natychmiastowego dokonania przestępstwa.

Artykuł 2 (przestępstwa związane z udziałem w organizacji przestępczej)

Artykuł 2 narzuca Państwom Członkowskim obowiązek uznawania jako przestępstwo różnych form udziału w organizacji przestępczej.

Wymieniony artykuł uznaje niektóre formy udziału w organizacji przestępczej, które nie zosta ły wyraźnie określone we wspólnym działaniu 98/733/WSiSW ale które, sformułowane w identyczny lub zbliżony sposób, znajdują się w Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

W związku z powyższym każde Państwo Członkowskie będzie musiało podjąć środki, by fakt kierowania organizacją przestępczą był karalny. Ponadto każde Państwo Członkowskie będzie musiało uznać za przestępstwo zachowanie każdej osoby, która, w sposób zamierzony aktywnie bierze udział w działaniach przestępczych organizacji lub w innych działaniach organizacji, w tym w dostarczaniu informacji lub środków materialnych, rekrutacji nowych cz łonków, a także wszelkich formach finansowania jej działalności, ze świadomością, że udział ten przyczyni się do działalności przestępczej tej organizacji.

Artykuł 3 (kary)

W artykule 3 mowa o karach. Jego celem jest dokonanie rzeczywistego zbliżenia przepisów prawa karnego w Unii Europejskiej.

W przeciwieństwie do wspólnego działania, które zobowiązywało Państwa Członkowskie, aby jedynie przewidziały skuteczne, proporcjonalne i odstraszające kary, należy poczynić dalsze kroki i ustalić minimalne progi kary więzienia, jakiej podlegają przestępstwa w zależności od różnego stopnia udziału w organizacji przestępczej.

W ustępie 1 ustala się karę, której podlegają przestępstwa związane z udziałem w organizacji przestępczej, zgodnie z metodą „minimum z maksimum" wykorzystywaną dotychczas w decyzjach ramowych: za kierowanie organizacją przestępczą maksymalna kara pozbawienia wolności nie powinna być niższa niż 10 lat. W przypadku innych przestępstw maksymalna kara pozbawienia wolności nie powinna być niższa niż 5 lat.

Ustęp 2 przewiduje obostrzenie kary w przypadku większej ilości przestępstw popełnionych w ramach organizacji przestępczej.

Ustęp ten dotyczy czynów związanych z udziałem w organizacji przestępczej, które same w sobie polegają na popełnianiu przestępstw, a nie pozostałych czynów, mogących przybierać rozmaite formy, jak tworzenie, kierowanie, rekrutacja, pomoc materialna lub finansowa. Jego celem jest określenie surowszych kar za poważne przestępstwa, gdy przestępstwa te pope łniane są w ramach grupy zorganizowanej, działającej w sposób zorganizowany. Ustęp podkre śla szczególnie niebezpieczny charakter przestępstw popełnianych w takich okolicznościach.

W związku z powyższym przewiduje się, by Państwa Członkowskie podejmowały niezbędne środki zapewniające, że przestępstwa określone w art. 1, w stopniu, w jakim powiązane są z udziałem w organizacji przestępczej, podlegają surowszym karom pozbawienia wolności niż kary przewidywane prawem krajowym w sytuacji, gdy takie przestępstwa nie są popełnione w ramach organizacji przestępczej, z wyjątkiem przypadków, gdy przewidywane kary są już maksymalnymi możliwymi karami na mocy prawa krajowego (Ustęp 1).

Jest to rodzaj okoliczności obciążających, które polegają na uwzględnieniu przy karaniu za popełnienie poważnych przestępstw o szczególnie niebezpiecznym charakterze osób działaj ących w ramach organizacji przestępczej, tak organizacji typu „mafijnego" jak i zorganizowanej bandy.

Metoda zwiększania wymiaru kary została również uwzględniona w decyzji ramowej 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu, jednak w przypadku terroryzmu, wymiar kary zwiększany jest dla niektórych przestępstw ze specjalnego wykazu, podczas gdy w tym przypadku, okoliczność zwiększająca wymiar kary stosowana jest w odniesieniu do wszystkich przestępstw, gdy próg kary więzienia wynosi co najmniej cztery lata.

Artykuł 4 (okoliczności szczególne)

Artykuł 4, uwzględniający rezolucję Rady z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie osób współ łpracujących z wymiarem sprawiedliwości w ramach zwalczania przestępczości zorganizowanej odnosi się do okoliczności łagodzących, gdy sprawca przestępstw rezygnuje z działalności przestępczej i dostarcza niektórych istotnych informacji władzom administracyjnym lub sądowym.

Tekst ten przejmuje treść art. 6 decyzji ramowej 2002/475/WSiSW. Artykuł ten wprowadza w życie środki właściwe dla wzmocnienia współpracy ze służbami wykrywania i karania w formie, w jakiej zostały one przewidziane w art. 26 Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Ponadto zalecenie nr 25 strategii Unii Europejskiej na nowe tysiąclecie w sprawie zapobiegania i kontroli przestępczości zorganizowanej (2000/C 124/01) przewiduje stworzenie instrumentu dotyczącego osób, które biorą bądź brały udział w organizacjach przestępczych, a które są sk łonne do współpracy z wymiarem sprawiedliwości dostarczając informacji użytecznych na potrzeby śledztw oraz do dostarczania dowodów lub informacji mogących przyczynić się do pozbawienia organizacji przestępczych ich środków lub zysków z przestępstwa. Wniosek ten powinien w szczególności przewidywać, w miarę możliwości, skrócenie wymiaru kary nało żonej na daną osobę oskarżoną, gdy osoba ta współpracuje w znaczący sposób w ramach spraw tego rodzaju.

Artykuł 5 (odpowiedzialność osób prawnych)

Zgodnie z podejściem w sprawie pewnej liczby instrumentów prawnych, przyjętych na szczeblu Unii Europejskiej w celu zwalczania różnego rodzaju przestępczości, należy uwzgl ędnić przypadki, gdy w przestępczość zorganizowaną zamieszane są osoby prawne. W tej kwestii zalecenie nr 9 strategii Unii Europejskiej na nowe tysiąclecie w sprawie zapobiegania i kontroli przestępczości zorganizowanej (2000/C 124/01) stwierdza, że „Komisja proszona jest o sporządzenie wniosku mającego na celu stworzenie instrumentu w sprawie ustanowienia odpowiedzialności karnej, cywilnej lub administracyjnej osób prawnych, które są zamieszane w czyny związane z przestępczością zorganizowaną.

Artykuł 5 zawiera więc przepisy umożliwiające uznanie osoby prawnej za odpowiedzialną za przestępstwa lub zachowania, o których mowa w art. 2, gdy przestępstwa te zostały pope łnione lub zachowania przyjęte na ich rzecz przez jakąkolwiek osobę, działającą albo indywidualnie, albo jako członek organu konkretnej osoby prawnej, sprawujący funkcję kierowniczą (rzeczywistą lub z mocy prawa) w obrębie tej osoby prawnej. Termin „odpowiedzialność" powinien być interpretowany w sposób pozwalający pociągnąć tę osobę zarówno do odpowiedzialności karnej, jak i do odpowiedzialności cywilnej.

Ponadto, zgodnie z panującym zwyczajem, ust. 2 przewiduje, że osoba prawna może zostać uznana za odpowiedzialną, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby upoważnionej do sprawowania kontroli umożliwił popełnienie przestępstw na rzecz tej osoby prawnej. W ust. 3 zaznaczono, że postępowanie wszczęte przeciwko osobie prawnej nie uniemożliwia wszczęcia równoległego postępowania przeciwko osobie fizycznej.

Artykuł ten przejmuje treść art. 7 decyzji ramowej 2002/475/WSiSW, a nie treść art. 3 wspólnego działania 98/733/WSiSW w celu przeniesienia systemu odpowiedzialności osób prawnych na nowszy tekst i przeprowadzenia równoległych dostosowań do tekstu w sprawie zwalczania terroryzmu.

Artykuł 6 (kary dla osób prawnych)

Przeciwko osobom prawnym, które uznano za odpowiedzialne za przestępstwa lub

zachowania, o których mowa w art. 2, powinny być przewidziane kary. Kary te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające oraz powinny polegać co najmniej na grzywnach wymierzanych na podstawie przepisów prawa karnego lub na podstawie innych przepisów.

Wymienia są tu również inne kary, które zwyczajowo można także stosować do osób prawnych.

Artykuł ten przejmuje treść art. 8 decyzji ramowej 2002/475/WSiSW, a nie treść art. 3 wspólnego działania 98/733/WSiSW z tych samych przyczyn, co artykuł poprzedni.

Artykuł 7 (jurysdykcja i koordynowanie postępowania karnego)

Nowy artykuł w stosunku do wspólnego działania 98/733/WSiSW. Artykuł ten przejmuje niektóre zasady zachowane w decyzji ramowej 2002/475/WSiSW.

Nie regulując wszystkich kwestii związanych z jurysdykcją, tekst przewiduje jednak zasadę minimalną, która polega na tym, by każde Państwo Członkowskie dbało o to, aby jego jurysdykcja obejmowała co najmniej te przypadki, w których przestępstwo określone w art. 2 zostało popełnione w całości lub w części na jego terytorium, bez względu na miejsce, gdzie organizacja przestępcza ma swą siedzibę lub gdzie prowadzi swą działalność przestępczą.

Jeżeli przestępstwo podlega jurysdykcji kilku Państw Członkowskich, powinny one współpracować i konsultować się w celu koordynacji swych działań i podjęcia decyzji, które z nich będzie ścigać sprawców przestępstwa. W tym celu Państwa Członkowskie, gdzie jest to właściwe, zwracają się do Eurojust.

W takiej sytuacji uwzględnia się następujące czynniki:

– Państwo Członkowskie, na terytorium którego przestępstwa zostały popełnione;

– Państwo Członkowskie, którego obywatelem lub rezydentem jest sprawca;

– Państwo Członkowskie pochodzenia ofiar;

– Państwo Członkowskie, na terytorium którego został znaleziony sprawca.

Artykuł 8 (ochrona i pomoc udzielane ofiarom)

Unia Europejska przywiązuje szczególną wagę do ochrony i udzielania pomocy ofiarom. Dnia 15 marca 2001 r. Rada przyjęła decyzję ramową o pozycji ofiar w postępowaniu karnym. Komisja sporządziła ponadto zieloną księgę dotyczącą odszkodowań przeznaczonych dla ofiar przestępstw.

W sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej, a w szczególności handlu ludźmi, należy poczynić starania, by skarga ani oświadczenie ofiary nie były konieczne dla wszczęcia postępowania. Jest wiele przypadków, w których ofiary boją się represji ze strony organizacji mafijnych, zarówno w stosunku do nich samych, jak i do ich rodzin.

Artykuł ten ma podobny charakter jak art. 25 Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej w sprawie udzielania pomocy i ochrony

ofiarom, a także art. 6 -8 protokołu dodatkowego w sprawie handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, które dotyczą ochrony ofiar.

Artykuł ten przejmuje treść art. 10 decyzji ramowej 2002/475/WSiSW.

Artykuł 9 (uchylenie istniejących przepisów)

Artykuł ten uchyla wspólne działanie 98/733/WSiSW, które zastępuje się niniejszą decyzją ramową i wyciąga z niej konsekwencje co do odniesienia do wymienionego wspólnego dzia łania, dokonanego w aktach przyjętych na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Udział w organizacji przestępczej w znaczeniu niniejszej decyzji ramowej zastępuje odniesienia w aktach przyjętych stosownie do Tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie udziału w organizacji przestępczej w znaczeniu wspólnego działania.

Artykuł 10 (wdrożenie i sprawozdania)

Artykuł 10 dotyczy wdrożenia i monitorowania niniejszej decyzji ramowej. Ustęp 1 określa dat ę, z którą Państwa Członkowskie powinny podjąć środki niezbędne do dostosowania się do niniejszej decyzji ramowej.

Ustęp 2 przewiduje, że Państwa Członkowskie przekażą w tym samym terminie, Sekretariatowi Generalnemu Rady oraz Komisji tekst przepisów transponujących do ich prawa krajowego zobowiązania wynikające z niniejszej decyzji ramowej. Na tej podstawie Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie wdrażania decyzji ramowej. Wreszcie, Rada zbada, czy Państwa Członkowskie podjęły niezbędne środki w celu dostosowania się do decyzji ramowej.

Artykuł 11 (wejście w życie)

2005/0003 (CNS)

Wniosek dotyczący

DECYZJI RAMOWEJ RADY

w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 29, art. 31 ust. 1.lit. e) i art. 34 ust. 2 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji[7],

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego[8],

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Celem Programu Haskiego jest ulepszenie wspólnego potencjału Unii i jej Państw Cz łonkowskich służącego przede wszystkim zwalczaniu przestępczości zorganizowanej o zasięgu transgranicznym. Cel ten powinien być realizowany w szczególności poprzez zbliżenie ustawodawstw[9]. Niebezpieczny charakter i rozwój organizacji przestępczych wymagają skutecznej reakcji, zgodnej z oczekiwaniami obywateli i potrzebami Państw Członkowskich poprzez wzmocnienie współpracy między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej. W związku z tym pkt 14 Konkluzji Rady Europejskiej w Brukseli z 4-5 listopada 2004 r. wskazuje, iż obywatele Europy oczekują od Unii Europejskiej, by przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania podstawowych wolności i praw przyjęła bardziej skuteczne wspólne podejście do problemów transgranicznych, takich jak przest ępczość zorganizowana.

(2) W swoim komunikacie z dnia 29 marca 2004 r. w sprawie pewnych działań, jakie nale ży podjąć w dziedzinie zwalczania terroryzmu i innych niebezpiecznych form przest ępczości[10], Komisja uznała, że środki zwalczania przestępczości zorganizowanej w Unii Europejskiej powinny zostać wzmocnione i zapowiedziała, że uchwali decyzję ramową, której przedmiotem będzie zastąpienie wspólnego działania 1998/733/WSiSW z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznawania za przestępstwa karne udziału w organizacji przestępczej w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej[11].

(3) W rozumieniu ppkt 3.3.2 Programu Haskiego, zbliżenie prawa karnego materialnego dotyczy obszarów szczególnie poważnych przestępstw o wymiarze transgranicznym.

---

7 Dz.U. C [] z []r., str. [].

8 Dz.U. C [] z []r., str. [].

9 Załącznik 1 do Konkluzji Rady Europejskiej w Brukseli z 4-5 listopada 2004 r. (Wprowadzenie, szósty akapit)

10 COM(2004) 221.

11 Dz.U. L 351 z 29.12.1998, str. 1.

Należy traktować priorytetowo obszary przestępczości wyraźnie wymienione w traktatach. Definicja przestępstw związanych z udziałem w organizacji przestępczej powinna więc być zbliżona we wszystkich Państwach Członkowskich. Z drugiej strony, w stosunku do osób fizycznych i prawnych, które popełniły takie przestępstwa lub są za nie odpowiedzialne, powinny zostać przewidziane kary i sankcje odpowiadające powadze popełnionych przestępstw.

(4) „Kierowanie organizacją przestępczą" należy określić jako specjalne przestępstwo, a także włączyć przepisy mające na celu ułatwienie współpracy między władzami s ądowymi i koordynację ich działań za pośrednictwem Eurojust.

(5) Rada przyjęła decyzję ramową 2001/221/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. o pozycji ofiary w postępowaniu karnym[12]. Ponieważ ofiary przestępstw popełnionych w ramach organizacji przestępczych można wyjątkowo łatwo zranić, powinny w stosunku do nich zostać podjęte szczególne środki.

(6) Unia powinna uzupełnić istotną pracę, dokonaną przez organizacje międzynarodowe, w szczególności Konwencję Narodów Zjednoczonych, zwaną „Konwencją z Palermo"[13], która została zatwierdzona decyzją Rady 2004/579/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie zawarcia, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej[14].

(7) Zważywszy, że cele proponowanego działania nie mogą być właściwie zrealizowane przez Państwa Członkowskie, mogą natomiast być lepiej zrealizowane na szczeblu Unii, Unia Europejska może podjąć środki zgodne z zasadą subsydiarności z art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki konieczne do osiągnięcia tych celów.

(8) Niniejsza decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i zasady uznane w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 6 i 49,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ RAMOWĄ:

Artykuł 1

Definicje

Dla celów niniejszej decyzji ramowej przez „organizację przestępczą" rozumie się zorganizowaną grupę powołaną na pewien okres, składającą się z więcej niż dwóch osób dzia łających wspólnie w celu popełnienia przestępstw podlegających karze pozbawienia lub ograniczenia wolności na okres przynajmniej czterech lat lub karze surowszej w celu bezpo średniego lub pośredniego osiągnięcia korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej.

---

[12] Dz.U. L 82 z 22.3.2001, str. 1.

[13] Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej zosta ła przyjęta uchwałą A/RES/55/25 z dnia 15 listopada 2000 r. z okazji 55 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych. Z uwagi na to, ze 40. instrument ratyfikacyjny tej Konwencji został złożony w Sekretariacie Generalnym Narodów Zjednoczonych w dniu 1 lipca 2003 r., Konwencja ta weszła w życie z dniem 29 września 2003 r.

[14] Dz.U. L 261 z 6.8.2004 r., str. 69.

Określenie „zorganizowana grupa” oznacza grupę, która nie jest przypadkowo sformowana w celu natychmiastowego dokonania przestępstwa, oraz w której nie ma potrzeby formalnego określenia ról członków grupy, ciągłości członkostwa ani rozwiniętej struktury.

Artykuł 2

Przestępstwa związane z udziałem w organizacji przestępczej

Każde Państwo Członkowskie podejmie niezbędne środki zapewniające, że następujące czyny będą uznawane za przestępstwa:

(a) fakt kierowania organizacją przestępczą,

(b) zachowanie każdej osoby, która, w sposób zamierzony i mając świadomość albo celu i ogólnej działalności przestępczej organizacji, albo zamiaru popełnienia konkretnych przestępstw przez organizację, aktywnie bierze udział w działaniach przestępczych organizacji, w tym w dostarczaniu informacji lub środków materialnych, rekrutacji nowych członków, a także wszelkich formach finansowania jej dzia łalności, ze świadomością, że udział ten przyczyni się do działalności przestępczej tej organizacji.

Artykuł 3

Kary

1. Każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki zapewniające, że przest ępstwo określone w art. 2 lit. a) będzie podlegało karze pozbawienia wolności, której maksymalny wymiar nie może być niższy niż 10 lat oraz że przestępstwo określone w art. 2 lit. b) będzie podlegało karze pozbawienia wolności, której maksymalny wymiar nie może być niższy niż 5 lat.

2. Każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki zapewniające, że przest ępstwa określone w art. 1, popełnione w ramach organizacji przestępczej, podlegały karom pozbawienia wolności w wymiarze wyższym niż kary przewidziane za takie przestępstwa prawem krajowym, z wyjątkiem przypadków, gdy przewidywane kary s ą już najwyższymi karami na mocy prawa krajowego.

Artykuł 4

Okoliczności szczególne

Każde Państwo Członkowskie może podjąć niezbędne środki zapewniające zmniejszenie kar określonych w art. 3, gdy sprawca przestępstwa:

(a) rezygnuje z działalności przestępczej oraz

(b) dostarcza władzom administracyjnym i sądowym informacji, których uzyskanie

przez wymienione władze w inny sposób byłoby niemożliwe, a które mogą być pomocne przy:

– zapobieganiu lub ograniczaniu skutków przestępstwa;

– identyfikacji lub postawieniu przed wymiarem sprawiedliwości innych sprawców przestępstwa;

– znalezieniu dowodów;

– pozbawianiu organizacji przestępczej nielegalnych dochodów lub zysków z jej działalności przestępczej lub

– zapobieganiu dalszym przestępstwom określonym w art. 2.

Artykuł 5

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zapewnienia, że osoby prawne mogą być uznawane za odpowiedzialne za jedno z przestępstw okre ślonych w art. 2 popełnianych na ich korzyść przez jakąkolwiek osobę działającą albo indywidualnie, albo jako część organu osoby prawnej zajmującej kierownicze stanowisko w strukturze osoby prawnej, na jednej z następujących podstaw:

   (a) pozbawienie prawa do świadczeń lub pomocy publicznej;

   (b) poważnienie do podejmowania decyzji w imieniu osoby prawnej;

   (c) upoważnienie do sprawowania kontroli w strukturach osoby prawnej.

   Niezależnie od przypadków przewidzianych w ust. 1, każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki zapewniające, że osoby prawne mogą ponosić odpowiedzialność w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby okre ślonej w ust. 1 umożliwił popełnienie jednego z przestępstw określonych w art. 2 na korzyść określonej osoby prawnej przez osobę jej podwładną.

2. Odpowiedzialność osób prawnych na mocy ust. 1 i 2 nie wyklucza wszczęcia post ępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami lub wspó łsprawcami jednego z przestępstw określonych w art. 2.

Artykuł 6

Kary dla osób prawnych

Każde Państwo Członkowskie podejmuje niezbędne środki zapewniające, że każda osoba prawna ponosząca odpowiedzialność na podstawie art. 5 podlega skutecznej, proporcjonalnej i odstraszającej karze, włączając grzywny wymierzane na podstawie przepisów prawa karnego lub na podstawie innych przepisów oraz mogącej obejmować inne kary takie, jak:

(a) prawo do reprezentowania osoby prawnej;

(b) czasowe lub trwałe pozbawienie uprawnień do prowadzeniadziałalności gospodarczej;

(c) nadzór sądowy;

(d) sądowy nakaz likwidacji;

(e) czasowe lub stałe zamknięcie przedsiębiorstw wykorzystanych w celupopełnienia przestępstwa.

Artykuł 7

Jurysdykcja i koordynowanie postępowania karnego

Każde Państwo Członkowskie zapewni, że co najmniej przypadki przestępstw określonych w art. 2 popełnianych w całości lub w części na jego terytorium będą podlegały jego jurysdykcji, bez względu na miejsce, gdzie organizacja przestępcza ma swą siedzibę lub gdzie prowadzi swoją działalność przestępczą.

Jeżeli przestępstwo, o którym mowa w art. 2, podlega jurysdykcji więcej niż jednego Państwa Członkowskiego i jeżeli którekolwiek z tych państw może zgodnie ze swoim prawem krajowym wszcząć postępowanie na podstawie tego samego stanu faktycznego, zainteresowane Państwa Członkowskie współpracują w celu podjęcia decyzji, które z nich będzie ścigać sprawców przestępstwa, mając na celu, w miarę możliwości, skoncentrowanie procedury sądowej jedynie na terenie jednego Państwa Członkowskiego. W tym celu Państwa Członkowskie mogą zwracać się do Eurojust.

W takiej sytuacji uwzględnia się, kolejno, następujące czynniki:

(a) Państwo Członkowskie, na terytorium którego przestępstwa zostało popełnione;

(b) Państwo Członkowskie, którego obywatelem lub rezydentem jestsprawca;

(c) Państwo Członkowskie pochodzenia ofiar;

(d) Państwo Członkowskie, na terytorium którego został znalezionysprawca.

Artykuł 8

Ochrona i pomoc udzielane ofiarom

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że dochodzenia i ściganie przestępstw objętych niniejszą decyzją ramową nie zależą od oświadczenia lub oskarżenia wniesionego przez osobę będącą ofiarą przestępstwa, przynajmniej w przypadku, gdy przestępstwa zostały popełnione na terytorium danego Państwa Członkowskiego.

2. Poza środkami przewidzianymi w decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW z dnia 5 marca 2001 r. o pozycji ofiary w postępowaniu karnym[15], każde Państwo Członkowskie podejmuje, jeśli okaże się to konieczne, wszelkie możliwe środki w celu zapewnienia rodzinie ofiary właściwej pomocy w ramach postępowania karnego.

Artykuł 9

Uchylenie istniejących przepisów

Uchyla się wspólne działanie 98/733/WSiSW. Odniesienia dotyczące udziału w organizacji przestępczej w rozumieniu wspólnego działania wspomnianego w aktach przyjętych zgodnie z Tytułem VI Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską powinny być interpretowane jako odniesienia do udziału w organizacji przestępczej w rozumieniu niniejszej decyzji ramowej.

Artykuł 10

Wdrożenie i sprawozdania

1. Państwa Członkowskie podejmą niezbędne środki w celu dostosowania się doniniejszej decyzji ramowej najpóźniej do dnia (…) r.

2. Państwa Członkowskie przekazują, najpóźniej dnia (…) r., SekretariatowiGeneralnemu Rady oraz Komisji, tekst przepisów transponujących do ich prawa krajowego zobowiązania wynikające z niniejszej decyzji ramowej. Na podstawie sprawozdania sporządzonego w oparciu o te informacje oraz pisemnego sprawozdania Komisji, najpóźniej do dnia (…) r. Rada zbada, czy Państwa Członkowskie podjęły niezbędne środki w celu dostosowania się do niniejszej decyzji ramowej.

Artykuł 11

Wejście w życie

Niniejsza decyzja ramowa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym.*

[15] Dz.U. L 82 z 22.3.2001 r., str. 1.

Sporządzono w Brukseli, dnia r.

W imieniu Rady
Przewodniczący